

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1831 (Staatsblad N°. 124.)

Zondag 23 Juli 1899. N°. 1126.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonneementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE: Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.
Inzendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

hij van de hier behandelde zaken reeds eenigszins op de hoogte is, zal hem deze studie nog meer geven, dan hij meende te kunnen verwachten.

Hoofdstuk I geeft „de geschiedenis van de Acta, de Autographa en de Post-Acta der Dordtsche Synode”. Nl. „§ 1. Overzicht der bronnen. Bibliographie” (blz. 1—36). „§ 2. Geschiedenis der Acta” (blz. 36—56). „§ 3. De Dordtsche nalatenschap” (blz. 56—70). „§ 4. Geschiedenis der Post-Acta” (blz. 70—93).

Hoofdstuk II behandelt „de Nazittingen der Dordtsche Synode”. Nl. „§ 1. Inleiding op de nazittingen” (blz. 94—105). „§ 2. De Post-Acta” (blz. 106—301). „§ 3. De uitvoering van enkele besluiten tijdens de nazittingen genomen” (blz. 301—315).

Hoofdstuk III beschrijft „de revisie van de belijdenisschriften en van de liturgie”. Nl. „§ 1. De revisie van den inhoud der belijdenisschriften op de Generale Synode” (blz. 316—336). „§ 2. De revisie van den tekst der Confessie tijdens de nazittingen” (blz. 336—390). „§ 3. De revisie der liturgie” (blz. 391—412).

Hoofdstuk IV handelt over „de Gravamina der Dordtsche Synode”. Nl. „§ 1. De gravamina op de Generale Synode” (blz. 413—419). „§ 2. De lijsten der gravamina” (blz. 420—462). „§ 3. De Extractlijsten” (blz. 462—471).

Dan volgen nog eenige „Bijlagen”, waarin archiefstukken afgedrukt zijn. Nl. „Bijlage I. Stukken door de Gedeputeerden der Generale Synode aan de Generale Staten overgelegd 30 Mei 1619” (blz. 475—485). „Bijlage II. Stukken betreffende de uitgave der Canones en de Acta der Dordtsche Synode” (blz. 486—495). „Bijlage III. Stukken betreffende de verzameling van de Autographa der Dordtsche Synode” (blz. 496—512). „Bijlage IV. Brieven door de buitenlandsche godgeleerden voor de Nationale Synode achtergelaten” (blz. 513—516).

En ten slotte worden twee met zorg bewerkte „Registers” gegeven, „van persoonsnamen”, en „van zaken”.

Waar zooveel gegeven wordt kan het onbescheiden schijnen, met dat alles nog niet tevreden te zijn. Toch is er één stuk, dat we hier bovendien zouden gewenscht hebben; niet omdat het iets zou bijdragen tot de kennis van de Dordtsche Synode, maar ten bate van de lezers dezer onderzoeken; en ook eenigszins in het belang van den Schrijver zelf, opdat de door hem aangeboden rijkdom van historische studie in een kort bestek zou te overzien zijn. Wel heeft hij in de Voorrede het plan van zijn werk in groote trekken uiteengezet; en hij heeft het naslaan van bijzonderheden ook gemakkelijk gemaakt, zoowel door goede registers, als ook door opgaven aan het hoofd der bladzijden. Maar toch zou het niet ondienstig geweest zijn, wanneer aan het slot eene inhoudsopgave was gegeven; in den trant als hierboven gedaan is; en dan liefst nog iets meer uitgewerkt.

En desgelijks zou het niet overbodig geweest zijn, op den titel ook het jaartal der uitgave te vermelden. De weglating daarvan kan aan latere geschiedvorschers zelfs wel aanleiding geven tot quaesties; vooral omdat ook de Voorrede ongedateerd is, en een daaraan toegevoegde brief door eene ongelukkige drukfout op het jaar 1879 gesteld is.

Intusschen, deze opmerkingen zijn van weinig betekenis, en zij raken den inhoud van het boek zelfs in het geheel niet. Daarvan kan intendeel gezegd worden, dat die aan volledigheid en nauwkeurigheid zoogoed als niets te wenschen overlaat.

Hier is inderdaad alles bijeengebracht, wat tot dusver van de Dordtsche Synode bekend was; terwijl de officiële tekst der Post-Acta (niet alleen de Latijnsche, maar ook de Hollandsche hier nu voor het eerst onder leiders bereikt is gesteld. En (wat nog veel meer beteekent) hier is dat alles vermeerderd met een groot aantal voor het eerst aan het licht gebrachte bijzonderheden; terwijl voorts de stukken verrijkt zijn met toelichtingen, die vele tot dusver duistere punten geheel ophelderen.

Door dit boek wordt nu mogelijk, eene goede geschiedenis te geven van de Dordtsche Synode. Daarvoor is het inderdaad nu het standaardwerk. En ook buitendien geeft het zooveel leering op het gebied van vaderlandsche kerkgeschiedenis en kerkrecht, dat wel niemand, die te dien aanzien op de hoogte zijn wil, zich de lezing ook maar eenigszins zal beklagen.

Alleenlijk, het is niet een leesboek voor iedereen. Het is een boek voor beoefenaars der geschiedenis, voor predikanten, voor ontwikkelde ouderlingen, enz. En dan een boek, dat ook door deszelfs, niet vluchtig doorbladerd, maar wel degelijk met studie gelezen moet worden.

F. L. RUTGERS.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. Houtzagers van Mevr. N. N. te Rotterdam f 10.

Hartelijk dank voor deze gave. Waar onze scholen groote behoefte aan steun hebben verzoeken wij den vrienden onze behoeften te willen gedenken.

D. HULLEMAN,

Kootwijk. Penningmeester.

Uit de Pers.

Zeet der behartiging waard is wat Ds. Gispin in zijn laatste brief naar Jerusalem over den dienst van diakenen schrijft:

Een broeder diaken, die mijne brieven aan u ook gelezen heeft, schreef mij hierover en stelde de volgende vraag:

„Mog ik een vraag u ten vree te doen, nl. of na onze toelichting in de Basuta over het diaconaat, dit ambt niet een geheel ondergeschikt ambt wordt?”

Reeds het stellen van zulk een vraag bewijst m. i., dat er bij sommige broeders diakenen nog niet de rechte voorstelling is van de natuur der ambten, en van de plaats en de werking die het diaconaat in het organisme van het kerkelijk leven heeft.

Strikt genomen kan en mag er in de kerk des Heeren geen sprake zijn van ondergeschiktheid van eenig ambt, en allerminst van den eenen ambtsdrager aan den anderen ambtsdrager.

Of wel, strikt genomen zijn alle ambten ondergeschikt aan den eenigen Ambtsdrager, onzen Heere Jezus Christus, den Eenigen, Algemeenen Bisschop en het Eénige Hoofd der kerk.

Indien wij dus spreken van het diaconaat als van een ondergeschikt ambt, is dit niet zoo bedoeld, dat de diaken ondergeschikt zou zijn aan den overling, en deze wederom aan den dominee, dat toch zou uitloopen op ongelijke hiërarchie; want de dominee behoort den weder ondergeschikt te zijn aan een bisschop, een superintendent of een Classicaal bestuur, en dat weder aan hooger bestuur, en ten slotte, allen en alles weder ondergeschikt aan paus of keizer.

Maar zoo is het niet en zoo mag het niet zijn in de kerk des Heeren.

Het enige, wat in het oog gehouden moet worden, is de plaats, die elk ambt en de bediening van het ambt in het organisme van het kerkelijk leven, naar des Heeren Woord, behoort in te nemen. En zoo wij nu niet slechts rechten maar feitelijke, metterdaad en in der waarheid, onze belijdenis als overeenkomende met het Woord des Heeren, van harte aannemen en gelooven, is het waarlijk niet buitengewoon moeilijk een juiste voorstelling ons te vormen van de plaats, die het diaconaat, in verband met de andere ambten inneemt. Art. 30 zegt toch duidelijk: „Wij gelooven dat deze ware kerk geregeerd moet worden naar de geestelijke politie (bestuurswijze) die onze Heere heeft geleerd in zijn Woord; namelijk, dat er dienaars of Herders moeten zijn om Gods Woord te prediken en de Sacramenten te bedienen; dat er ook Opieters en Diaconen zijn om met de Herders te zijn als de Raad der kerk en door dit middel de ware religie te onderhouden en te maken, dat de ware leer haren loof hebbe; dat ook de overtredders op geestelijke wijze gestraft worden en in den toom gehouden, opdat ook de armen en bedrukten geholpen en getroost worden, naardat zij van noode hebben.”

Dit belijden wij te zijn naar den Woorde Gods, en het tegenovergestelde achten we met dat Woord in strijd.

Stel u eens een oogenblik voor, dat al de ambten in de gemeente naar „ontwikkeling” dongen en drongen. Dat de herders naar de meerdere ontwikkeling van het pastorat streefden, eigen vergaderingen hielden met de macht en de bevoegdheid om bindende besluiten te nemen, dat ook de onderlingen sterk aandrongen op ontwikkeling van het presbyteriat met dezelfde bevoegdheid als sommige diakenen voor de ontwikkeling van het diaconaat wenschelijk achten; wat zou er dan van de gemeente Gods worden? Inderdaad, zou dan de ware religie niet lang in stand blijven en de regeringsloosheid zou regneren.

En zoo er behoeven we ons de zaken nog niet eens voor te stellen, om het ongerijmd van sommige voorstellen en eischen in te zien.

Denken we alleen maar eens aan de vele behoeften van onderscheiden aard, die in elke kerk, maar vooral in groote kerken, bestaan.

Er moet b.v. noodzakelijk een nieuwe kerk zijn. Maar evenveel is de behoefte groot en dringend aan een school, of aan een nieuwe school, of aan opening van meer scholen. En ook is de behoefte der armen nijpend, wezen en ouden van dagen moeten niet alleen voedsel en kleeding, maar ook huisvesting hebben. En als nu degenen, die de uitwendige belangen der kerk behartigen, onafhankelijk en zelfstandig besluiten nemen, en evenzoo die de scholen hebben te verzorgen en insgelijks de diakenen, als ieder voor het belang, dat hij voorstaat, zelfstandig en met bindende besluiten optreedt en gelden in de gemeente verzamelt, onafhankelijk van andere belangen, wat moet dan het gevolg zijn? Dit, dat er noch van het een, noch van het ander iets terecht kan komen. De gemeente kan niet alles tegelijk doen, en daarom is er onderling overleg noodig, en moet er een macht wezen, die alles bestuurt, alles regelt, en wier besluiten voor allen en allen bindend zijn.

Die macht is de Kerkeraad met de Diakenen. Dat bedoelt de belijdenis, als zij zegt: „dat de Herders, de Opieters en de Diakenen zijn de Raad der kerk;” om door dit middel de ware religie te onderhouden.”

Einddoel van alles is niet de armenbedieling, ook niet de school, ook niet het kerkgebouw, maar einddoel van alles is het onderhouden, het in stand en bewaard blijven van de ware religie.

Hier hebben we dus den maatstaf, waarnaar alles beoordeeld moet worden.

En hier hebben we ook het lichaam, dat alleen bevoegd is, bindende besluiten te nemen, voor al de belangen der geheele gemeente.

Van ondergeschiktheid van het ene ambt aan het andere ambt mag dus in de gemeente des Heeren geen sprake wezen. Maar wel is er onderscheid van bediening en gaat het geestelijke voor het stofelijke. Want de religie, althans de ware religie, bestaat niet in spijs en drank. Indien er eenige armen en ellendigen in de gemeente waren, zouden de diakenen letterlijk niets te doen hebben, terwijl de herders en opieters er geen werk minder om zouden hebben. En omgekeerd, als de diakenen eens zelfstandig optreden in de verzorging der armen en het hulpbetoon aan ellendigen, en er waren geen herders om Woord en Sacramenten te bedienen, er was eens geen kerkedienst meer, wat zouden de diakenen dan kunnen doen, zelfs al hadden ze een eigen Synode met de bevoegdheid tot bindende besluiten?

En tot zulk een schier ondenkbaar uiterste behoef het niet eens te komen. Hoe dikwerf in ons leven hebben we 't niet gezien, dat Ned. Herv. gemeenten geheel verliepen onder de verwoesting der moderne prediking, en dat, niet het minst ook op aandrang van diakenen werd omgezien naar een orthodox predikant, om weer menschen in de kerk te trekken en zodoende de handen der diakenen weder te vullen, om te kunnen uitdelen aan wie nood hadden?

De broeder diaken, die mij vroeg of het diaconaat dan een geheel ondergeschikt ambt is, of op Classes, Prov. Synodes en Gen. Synode dan niet alles pasklaar gemaakt wordt, en of de diakenen eerst naar het gemaakte bestek, de maak der barhartigheid kunnen uitvoeren, zal, hoop ik, mij nu wel begrepen hebben.

Er is hier geen sprake van „spasaklar” maken. We hebben slechts te rekenen met het organisch leven, dat Christus zelf aan zijn lichaam, d. i. de gemeente, geeft en onderhoudt, en op de plaats die de verschillende ambten in dat organisme zijns lichaams innemen. Daaraan nieuwe organen te willen toevoegen zou niet alleen menselijke wilkeur, maar een sonde zijn tegen het Hoofd der gemeente, onzen Heere Jezus Christus zelve.

Ondergeschikt is het diaconaat, niet in hiërarchischen zin, maar in den zin als het eene orgaan van het lichaam ondergeschikt is aan het andere, zonder dat het daardoor iets van zijn waarde of beteekenis verliest als orgaan op zichzelf.

Werd dit wel eens uit het oog verloren, gij kunt echter gerust gelooven, dat dit dan te goeder trouw geschiedt, en dat biddend onderzoek, kalm overleg en nadenken het rechte spoor weert spoedig aanwijzen en doen kiezen.

Want het is ons allen er om te doen, te wandelen en te handelen naar het richtsnoer van des Heeren Woord.

Officiële Berichten.

(Met verhooring uit het Kerkblad.)

GENERALE SYNODE

VAN DE
Gereformeerde Kerken in Nederland,
te GRONINGEN,
op Dinsdag 15 Augustus 1899 en volgende dagen.

AGENDUM.

OVERIJSEL. c. Inzake de eenheid van opleiding tot den dienst des Woords, brengt de Provinciale Synode van Overijssel het volgende voorstel ter Generale Synode:

1. Overwegende dat de eenheid van opleiding tot den dienst des Woords wel niet op zich zelve, en strikt genomen, noodzakelijk is, maar toch om verschillende redenen, bovenal in de huidige omstandigheden, wenschelijk is;

2. van meening, dat het bewuste voorstel van Prof. Dr. H. Bavinck eigen inrichting handhaaft en tegelijk Universitaire opleiding verzekert;

3. en daarom van oordeel, dat dit voorstel, ten minste wat de roeping en het belang der kerken betreft, eene oplossing der kwestie biedt;

4. besluit dit voorstel als zoodanig ter e.k. Generale Synode ter aannahme te brengen, ter aannahme zoodanig niet gelijk het daar ligt, dan toch in substantie, ten minste wat de benoeming der Hoogleraren door de kerken zelve betreft.

5. Mocht het evenwel blijken, dat voor de aanneming van dit voorstel de noodige eenstemmigheid ontbreekt, dan is subsidiair haar voorstel, dat de Generale Synode maatregelen neme om de financiële positie der Theol. School afdoende te regelen, zoodat haar voortdurend bestaan gewaarborgd zij.

GELDERLAND. d. Aan de Generale Synode wordt in overweging gegeven Deputaten te benoemen om te trachten in overleg met de Curatoren der Theol. School en met de Directeuren der Vrije Universiteit zulk een maatregel voor te bereiden, dat de Theol. School en de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit in zulk een verband gezet worden, dat zoowel het Universitair karakter als volle beschikking der kerken over haar Theol. School ongedeerd blijven. Eene volgende Synode beoordeelt dan den uitslag dezer pogingen.

Intusschen acht de Provinciale Synode het noodzakelijk, dat de te benoemen Deputaten voor het verband zoodanige overeenkomst zien te treffen, dat de candidaten van de Theol. School aan de Vrije Universiteit kunnen doctoreeren.

UTRECHT. d. De Synode spreke zich uit voor het door haar benoemen van Deputaten tot het roeken van een compromis naar aanleiding van het voorstel-Bavinck, alsook voor het door haar benoemen van Deputaten voor het overdragen van de literarische vorming aan eene particuliere vereniging met behoud van verkrege rechten, en onder behoortlijken waarborg voor de kerken; welke overnacht evenwel niet in werking treedt, zoo niet het bovengenoemd compromis tot stand komt.

Voor deze gewichtige aangelegenheid worden, zoo noodig, eene buitengewone Synode bijeen geroepen.

Ik ben de Heere uw Heelmeester.

Ik ben de Heere, uw Heelmeester.
Exodus 15 : 26b.

Als de Heere onze Heelmeester is, dan volgt hieruit, dat wij krank zijn en dat Hij bezig is ons te genezen.

Deze gedachte vinden wij in allerlei vorm, voortdurend in de Hellige Schrift terug. Onze Heiland zelf heeft het werk zijner redding vergeleken bij den arbeid van een medicijnmeester. Hij was gekomen om zalig te maken, wat zwak en ellendig en verloren was. „Die gezond zijn hebben den medicijnmeester niet van noode, maar die ziek zijn.”

Ook David is in zijn Psalmen gedurig met deze gedachte bezig, en nog altijd bidt de kerk van Christus met zijne woorden: „Genees mij, Heere, genees mijne ziel!” Of ze zingt van haren hemelschen Medicijnmeester dat: „Hij geneest de gebrokenen van harte.”

Telkenmale worden wij in de Schrift herinnerd aan die verhouding tusschen ons en God, aan het feit, dat wij ziek zijn en dat Hij in ontfermende liefde onze Heelmeester is, die ons geneest.

En toch klaagt de Heere reeds over het oude Israël, dat het in zijn ondankebaarheid niet bekennen wilde, dat Hij hen genas (Hosana 11 : 3).

Is deze klacht van onzen Medicijnmeester ook niet maar al te dikwijls op ons toepasselijk? Bekennen wij, dat Hij ons geneest en dat wij krank zijn?

O, Zeker, wij zouden het niet durven ontkennen. Maar gelooven wij het ten volste? Leeft die waarheid voor ons in al onze levensomstandigheden? Houden wij er rekening mede, bij al wat ons wedervaart?

Wij krank, en Hij onze Heelmeester. Onze krankheid is ten doode. Het gif dezer krankheid is zoo ontzettend, dat het al onze levensorganen aangetast heeft. Het heeft ons verstand beneveld en ons bewustzijn verdoofd, zoodat wij niet eenmaal weten, dat wij krank zijn. Tootdat de Medicijnmeester komt en het ons aanzegt. Dan weten wij het alleen van Hem. Als Hij ons heeft opgezocht, als we Hem ontmoeten, als Hij, de Medicijnmeester, tot ons zegt: „Gij hebt Mij van noode”, dan ontwaaren we eerst, dat wij krank zijn. En ofschoon wij nooit den vollen omvang onzer ellende kunnen verstaan, leert de Medicijnmeester ons toch gaandeweg iets verstaan van onze kwalen en gebreken, opdat we ook iets verstaan mochten van zijne kracht ter genezing en van zijne liefdevolle behandeling.

Reeds van de lippen van een aardschen arts vangen wij met zoo blijde verrukking de verzekering op, dat onze krankheid niet ten doode zal zijn. Maar hier is het de Almachtige, de Alwetende, die zegt: „Ik zal u genezen.” Dat woord is reeds genezing. Geen wonde is te onrein voor zijne liefde, geen gebrek te verouderd voor zijn almacht, geen kwaal te ver heen voor zijn wijsheid.

Daar moet dan ook volkomen vertrouwen zijn in zijn behandeling van ons kranke leven, volkomen onderwerping aan alle middelen, die Hij noodig acht te gebruiken.

Doen wij dit? Wij, die van een aardschen arts, die felbaar is in inzicht en keusmiddelen, de bitterste medicijn innemen en aan de pijnlijkste behandeling ons willig onderwerpen, alleen omdat wij gelooven dat wij in gevaar zijn en hij ons genezing kan aanbrengen.

En als wij nu ook zoo gelooven, dat wij in ons geheele bestaan voor God krank zijn, en belijden dat de Heere onze Heelmeester is, en zeggen Hem in alles te vertrouwen en zeker te gelooven dat Hij ons genezen zal — waarom verbazen wij ons dan nog telkens over zooveel bittere medicijn, over zooveel pijnlijks, als het leven ons brengt, over zooveel als ons ontnomen wordt en over zooveel raadselachtigs en onbegrijpelijk als voortdurend op onzen levensweg voor ons geplaatst wordt?

Het kleine, onwetende kind weigert den bitteren drank, omdat het niets weet van ziekte en kwalen en genezing. Mogen wij dan bitteren teug aan de lippen brengen, en soms telkens weer hetzelfde lijden ons oplegt, waarom nemen wij het dan niet uit zijne hand aan, stil geloovende dat Hij met liefde en met wijsheid dien drank voor ons gemengd heeft?

Er zijn kwalen, die genezen worden door pijnlijke aanrakingen van het kranke lichaamsdeel. Ook deze behandeling kent de hemelsche Medicijnmeester. Pijnlijke aanrakingen en ontmoetingen en wrijvingen, die Hij ons doet ondervinden. Want

niet het leven noch de menschen om ons heen kunnen ons uit zichzelf genezing aanbrengen, maar alleen, zoo de Medicijnmeester er zijn instrumenten van maakt. Soms zijn het wonde plekken in ons leven, die ons niet eenmaal zeer zouden doen, zoo er niet telkens de vinger op werd gelegd. Denk er aan, dat uw Heelmeester er zijn Goddelijken vinger op legt, opdat Hij u geneze. En dan trekt ge u immers niet terug, maar geeft u gewillig, zij het ook met een traan in het oog, aan zijn behandeling over?

Zeet dikwijls wordt aan een kranke allerlei spijs en drank, allerlei genot en gemak ontzegd. Waarom? Niet omdat die dingen op zichzelf schadelijk zijn, maar omdat ze in zijn toestand zijn kwaal verergeren zouden, en dus omgekeerd onthouding de genezing bevordert. Vinden wij nu ook deze geneeswijze niet telkens terug in ons eigen leven? Zooveel dat wij begeeren, op zichzelf goed en edel en verheven, en dat toch God ons onthoudt? Wij dorsten, en zie Hij reikt geen lafenis, wij hongeren, en zie, daar is geen spijs. En om ons heen hebben anderen overvloed! Mogen wij daarom vertwijfelen aan zijne liefde? Indien wij gezond waren, dan zouden wij mogen hebben al wat ons hart begeerde. Maar nu zou het ons schaden. Eenmaal, niet nu reeds, zal Hij vervullen alle de begeerten van ons hart.

Maar de kranke, die wezenlijk ziek is, en van wien zijn arts zegt, dat hij alles hebben mag, voor dien is geen hoop meer!

En dan al het raadselachtige en onbegrijpelijke in ons leven komt dat ook niet in een gansch ander licht te staan, als wij er rekening mede houden, dat de Heere onze Heelmeester is?

Kunt gij dan de recepten altijd lezen, die uw dokter voor u schrijft, en al kondt ge ze lezen, zoudt ge het „waarom” verstaan? Maar zoo ge Hem vertrouwt, dan tobt ge hier immers niet over? Wat onze Heelmeester daarboven ons voorschrijft, moeten wij geloovig aannemen en niet in onze waanwijsheid pogen te ontcijferen wat ons begrip verre te boven gaat. Dat wij niet het begrijpen, ligt niet aan Hem, noch aan zijn voorschrijft, maar eenig en alleen aan de beperktheid van ons inzicht.

O, Wat zijn wij in al deze dingen ondankebaar jegens Hem, die ons zoo uitnemend liefheeft. Telkens wantrouwen wij zijn leiding en weigeren den beker te drinken, dien Hij ons geeft, of we doen het murmurend en tegenstrevend. Hoe zalig te weten, dat niettegenstaande onze dwaasheid zijn liefde nimmer ophoudt en zijn wijsheid nimmer faalt. Want indien Hij ons onzen gang liet gaan, wat zouden wij telkens dwaze dingen doen, hoe zouden wij voor ons zelf en voor die ons lief zijn, dikwijls kiezen wat slecht en schadelijk is.

Doch geen nood. Hij heeft beloofd ons te zullen genezen en Hij zal woord houden. Het lijden, de bitterheid, de teleurstelling, de beleediging, de uitgestelde hoop het zijn alle de geneesmiddelen van zijn wijze hand ons toekomende.

Wel hem, wien de Medicijnmeester leert al deze dingen alzoo te ontvangen. Die alzoo leert verstaan, dat hun die God liefhebben alle dingen medewerken ten goede.

Die ook het bitterste, het moeilijkste lijden uit de hand van zijn Heelmeester aanneemt. Die niet met afkeer en angst ziet op het pijnlijk instrument, maar het oog opslaat en eeuwiglijk op den Medicijnmeester ziet, die hem zooveel met zijn liefde nabij is.

Hij is een kranke, die niet alleen weet dat hij krank is, maar die ook iets verstaat van zijn wondere genezing.

Want hij heeft Hem gezien en geloofd, die tot ons zegt: „Ik ben de Heere, uw Heelmeester”.

S. C.

Amsterdam, 21 Juli 1899.

Met een enkel woord vestigen we de aandacht op eene „historische studie” van Dr. H. H. Kuyper, bij de firma „Boekhandel voorheen Hoveler en Wormser” onlangs uitgegeven onder den titel: „De Post-acta of Nahandelingen van de Nationale Synode van Dordrecht in 1618 en 1619 gehouden, naar den authentieke tekst in het Latijn en Nederlandsch uitgegeven en met toelichtingen voorzien, voorafgegaan door de geschiedenis van de acta, de autographa en de post-acta der Synode en gevolgd door de geschiedenis van de revisie der Belijdenisschriften en der Liturgie, benevens de volledige lijst der gravamina op de Dordtsche Synode ingediend”.

Veel belovende titels kunnen soms teleurstellen. Maar in dit geval zal de lezer juist het tegendeel ondervinden. Vooral wanneer